KAJIAN RUANG MAKAN TEPI JALAN
UNTUK MEMBINA TEMPAT DI PUSAT BANDAR
KUALA LUMPUR

Oleh

NORHAYATI BINTI ABU BAKAR

Tesis yang diserahkan untuk

memenuhi keperluan bagi

Ijazah Sarjana Sains

Disember 2010

PERAKUAN

"Saya mengesahkan bahawa Laporan Projek yang bertajuk ***Kajian Ruang Makan Tepi Jalan Untuk Membina Tempat Di Pusat Bandar Kuala Lumpur*** ini adalah hasil dari penyelidikan saya sendiri bagi memenuhi syarat-syarat penganugerahan Ijazah Sarjana Sains (Seni Bina), Universiti Sains Malaysia. Ia adalah hasil penyelidikan saya sendiri kecuali dinyatakan dalam sumber rujukan.

Disertasi ini belum pernah diserahkan dan diterima sepenuhnya atau sebahagian daripadanya bagi memenuhi sebarang ijazah dan masa ini tidak di kemukakan untuk mana-mana ijazah lain.''

Tandatangan: ....

Nama : Norhayati binti Abu Bakar

Tarikh : 30 Disember 2010

....	....
Tandatangan Penyelia Utama	Tandatangan Penyelia Kedua
Puan Wan Mariah Wan Harun	PM Dr Julaihi Wahid
Tarikh :	

KAJIAN RUANG MAKAN TEPI JALAN

UNTUK MEMBINA TEMPAT DI PUSAT BANDAR

KUALA LUMPUR

Oleh

NORHAYATI BINTI ABU BAKAR

Tesis yang diserahkan untuk

memenuhi keperluan bagi ijazah

Sarjana Sains

Disember 201

PENGHARGAAN

Dalam kesempatan ini, saya ingin merakamkan setinggi penghargaan dan terimakasih dari hati yang tulus ikhlas kepada mereka yang telah sama-sama memberi sokongan padu dalam menyiapkan tesis ini.

Saya rasa bersyukur kerana di beri peluang menjalankan kajian ini di bawah penyeliaan Puan Wan Mariah Wan Harun dan PM Dr.Julaihi Wahid yang telah banyak meluangkan masa dan membantu dalam memberi pandangan dan tunjuk ajar serta berkongsi pengalaman dalam memberikan motivasi, idea dan semangat untuk saya terus berusaha hingga ke tahap ini.Terimakasih juga di ucapkan kepada Puan Norazlina Che Wil, Jurutera Awam MARA Wilayah, Tuan Hj. Ar. Abdul Rahman Abdullah, Pengarah Jabatan Arkitek DBKL, Encik Ibrahim bin Yusof, Timbakan Pengarah JPPPK DBKL, Encik Ahmad Fairus Bin Ahmad Bustaman Pegawai Tadbir JPPPK, kakitangan MARA Wilayah, kakitangan JPPPK DBKL dan kakitangan JKA DBKL.Akhir kata saya ingin mengucapkan setinggi terima kasih kepada suami dan anak-anak tercinta Amran, Assila, Aliah, Aqilah, Adi, Izzat dan Aina yang bersama-sama membantu dan memberikan sokongan moral serta galakan di atas penyiapan tesis ini.

Kepada semua di atas, semoga Allah SWT memberikan kebaikan dan keberkatan yang berpanjangan di atas apa jua usaha yang dilakukan, Amin.

ISI KANDUNGANMukasurat

Penghargaan	ii
Isi Kandungan	iii
Senarai Jadual	xi
Senarai Rajah	xiii
Senarai Plat	xvii
Singkatan Istilah	xx
Abstrak	xxi
Abstract	xxii

BAB SATU: PENGENALAN

1.1	Pendahuluan	01
1.2	Latar Belakang Kajian	01
1.3	Isu	05
1.3.1	Isu Fizikal	06
1.3.2	IsuKesihatan	06
1.3.3	IsuKeselamatan	06
1.4	Permasaalahan Kajian	07
1.5	Objektif Kajian	10
1.6	Persoalan Kajian	11
1.7	Justifikasi Kajian	12
1.8	Signifikasi Kajian	14
1.9	Skop Dan Limitasi Kajian	15
1.10	Organisasi Kajian	16
1.11	Rumusan	18

BAB DUA: SOROTAN LITERATUR; BAHAGIAN I: MEMBINA TEMPAT DALAM BANDAR

2.1 Pengenalan 20

2.1.1 Ruang *(Space)* Dan Tempat *(Place)* 20

2.1.2 Tempat Dan Persekitaran 22

2.1.3 Tempat Dan Ruang Dalam Bandar 23

2.1.4 Perlakuan Dalam Persekitaran 26

2.1.4.1Perlakuan Manusia dan Tempat 26

2.1.4.2 Koridor Jalan Sebagai 'Tempat' *(Streets As Places)* 26

2.1.4.3'Bahasa' Sesebuah Tempat Makan Tepi Jalan 27

2.1.5 Sensa Tempat *(Sense Of Place)* 30

2.1.5.1*'Spirit Of Place'* dan *'Sense Of Place'* 30

2.1.5.2 *'Sense Of Place'* dan Faktor-Faktor Fizikal 32

2.1.6 Membina Tempat *(Place- Making)* 34

2.1.6.1 Konsep DanPandangan MembinaTempat 34

2.1.6.2 Pendekatan-Pendekatan Konsep Membina Tempat 36

2.1.7 Konteks Persekitaran Responsif Dalam Bandar 38

2.1.7.1 Pengaruh Aspek Fizikal, Fungsi Dan Visual Terhadap Tempat Dalam Persekitaran Bandar 38

SOROTAN LITERATUR; BAHAGIAN II: PENDEKATANMETODOLOGI KAJIAN

2.2 Pendahuluan 40

2.2.1 Kualiti-kualiti Membina Tempat di Ruang Makan Tepi Jalan Dalam Konteks tempatan Dan Item-itemnya 40

2.3 Pendekatan Metodologi 44

2.3.1 Pemilihan Metodologi Bercampur 44

2.3.2 Rekabentuk kajian 46

2.4 Kaedah Triangulasi 48

2.5 Rangkakerja Teori 49

2.5.1 Pembolehubah Bersandar Dan Pembolehubah Tidak Bersandar 49

2.5.2 Teori *'Sense Of Place'* 52

2.5.3 Pendekatan Teori *'Sense of Place'* Kajian Ruang Makan Tepi Jalan 54

2.6 Kaedah kuantitatif 55

2.6.1 Teknik Skala Perbezaan Prosidur Semantik (SPPS) 55

2.6.2 Teknik Komunikasi Visual 57

2.6.3 Kajian Rintis 58

2.6.4 Persampelan 58

2.6.4.1 Penentuan Persampelan Di Tapak Kajian 58

2.6.4.2 Saiz Sampel 60

2.7 Kaedah Kualitatif 61

2.7.1 Teknik Pemerhatian 61

2.7.1.1 Teknik Pemerhatian Peserta Penuh 61

2.7.1.2 Pemerhatian Langsung Di Tapak. 62

2.7.2 Teknik Temu Bual Semi-Struktur 65

2.7.2.1 Temu Bual Semi-Struktur (Fasa 1) 64

2.7.3 Kesahan dan Kebolehpercayaan 64

2.8 Kualiti-Kualiti Persekitaran Responsif Dan Prinsip-Prinsipnya Di Persekitaran RMTJ oleh Bentley et.al (1985). 64

2.8.1 *'Permeability'* 67

2.8.1.1 *'Permeability'* Penglihatan Dan Fizikal. 67

2.8.1.2 *'Permeability'* Terhadap Pertembungan Ruang Awam Atau Ruang Persendirian. 68

2.8.2 Kepelbagaian 70

2.8.2.1 Aras-Aras Kelainan Bagi Aktiviti-Aktiviti 70

2.8.2.2 Kepelbagaian dan Kajian Kemungkinan *(Feasibility)* 72

2.8.3 Kejelasan *(Legibility)* 73

2.8.3.1 Aras-Aras Kelainan Bagi Kejelasan 73

2.8.3.2 Kejelasan Elemen Fizikal 73

2.8.4 *'Robustness'* 75

2.8.4.1 Ruang Awam Luaran 75

2.8.4.2 Ruang Aktif Dan Ruang Pasif 76

2.8.4.3 *'Robustness'* berskala besar 78

2.8.4.4 Cuaca Mikro 79

2.8.5 *'Visual Appropriateness'* 80

2.8.5.1 Aspek Kejelasan Terhadap Bentuk Dan Kegunaan 80

2.8.5.2 Aspek Kepelbagaian 81

2.8.5.3 Aspek Menyokong Kepada Kualiti *'Robustness'* Pada Skala Besar 81

2.8.6 '*Richness*' 82

2.8.6.1 Sensa Penglihatan 82

2.8.6.2 Jarak Pemandangan 84

2.8.7 Kualiti '*Personalisation'* 84

2.8.7.1 Imej *'personalise'* 86

2.9 Rumusan

BAB TIGA: METODOLOGI KAJIAN

3.1 Pengenalan 87

3.2 SkopMetodologiKajian 89

3.2.1 KriteriaPemilihanKawasanKajian 89

3.3 Peringkat-Peringkat Metodologi 95
3.3.1 Proses Kajian 95
3.4 Kaedah Kuantitatif 102
3.4.1 Rekabentuk Soalan Soal-Selidik 102
3.4.2 Kajian Rintis 107
3.4.3 Ujian Kesahan Dan Kebolehpercayaan 109
3.4.4 Persampelan 111
3.4.5 Pengumpulan Data 112
3.4.6 Analisis Data Kuantitatif 115
3.5 Kaedah Kualitatif 116
3.5.1 Teknik Pemerhatian 116
3.5.2 Teknik Temu Bual Semi-Struktur 117
3.5.3Persampelan 119
3.5.4 Pengumpulan Data 120
3.5.5 Pendekatan Analisa Data Kualitatif 121
3.6 Rumusan 121

BAB EMPAT: KAJIAN KES PENEMPATAN GERAI MAKAN DI PUSAT BANDAR KUALA LUMPUR

4.1Pengenalan 123
4.2 Latar Belakang Gerai-Gerai Makan Tepi Jalan Di Kuala Lumpur 123
4.3 Penempatan Gerai Makan D`Bistro Medan Mara 125
4.3.1 Pendahuluan 125
4.3.2 Latar Belakang D`Bistro Medan Mara 126
4.3.3 Karektor Fizikal 128
4.3.4 Analisa Makro Kontek Persekitaran Kawasan Kajian D’bistro Medan Mara. 136

4.3.5 Pengurusan D`Bistro Medan Mara 149

4.3.6 Penyelenggaraan Di D' Bistro Medan Mara 151

4.4 Penempatan Gerai Makan Di Jalan Masjid India 152

4.4.1 Pendahuluan 152

4.4.2 Latar Belakang Gerai Makan Jalan Masjid India 154

4.4.3 Ciri-Ciri Karektor Fizikal RMTJ JMI 155

4.4.4Pengaruh Kontek Persekitaran Kawasan Kajian RMTJ JMI 161

4.4.5Pengurusan Penempatan Gerai Makan Di Jalan Masjid India 173

4.4.6 Penyelenggaraan Di RMTJ JMI 174

4.5 Rumusan 175

BAB LIMA:PENEMUAN-PENEMUAN DATA KUALITI MEMBINA TEMPAT DI RMTJ D'BISTRO MEDAN MARA DAN JALAN MASJID INDIA

5.1Pengenalan 176

5.2 Karektor Persampelan 176

5.2.1 Latar Belakang Profil Responden 176

5.2.2 Hubungan Kawasan Sekitar RMTJ Kawasan Kajian Dengan Responden 179

5.3 Penilaian Kualiti-Kualiti Membina Tempat Di RMTJ DMM Dan RMTJ JMI Menurut Persepsi Pengunjung 181

5.3.1 Kualiti Membina Tempat : Aksessibiliti 181

5.3.2 Kualiti Membina Tempat : Aktiviti 184

5.3.3 Kualiti Membina Tempat : Keselesaan 191

5.3.4 Kualiti Membina Tempat : Imej 203

5.4 Rumusan 219

BAB ENAM: ANALISIS DATA-DATA PENEMUAN KUALITI MEMBINA TEMPAT DAN KUALITI-KUALITI PERSEKITARAN RESPONSIF DI RMTJ D'BISTRO MEDAN MARA DAN JALAN MASJID INDIA

6.1 Pengenalan 220

6.2 Analisis Karektor Persampelan di RMTJ DMM dan RMTJ JMI 220

6.3 Pendekatan Analisis Data Kualiti Membina Tempat di RMTJ DMM dan RMTJ JMI 224

6.4 Analisis Aktiviti Hubungan Responden Dengan Kawasan Sekitar Kajian Menyokong Kedudukan Fizikal RMTJ 226

6.5 Analisis Data Persepsi Postif Responden Terhadap Kualiti Membina Tempat di RMTJDMM dan RMTJ JMI. 229

6.5.1 Persepsi Positif bagi Item-Item Kualiti 'Aksessibiliti' Dengan Pengaruh Kedudukan Fizikal RMTJ DMM dan JMI 229

6.5.2 Persepsi Positif Responden bagi Item-Item Kualiti Membina Tempat Aktiviti dengan Pengaruh Kedudukan Fizikal DMM dan RMTJ JMI 234

6.5.3 Persepsi Positif Bagi Item Kualiti Membina Tempat 'Keselesaan' dengan Pengaruh Kedudukan Fizikal RMTJ DMM dan RMTJJMI. 237

6.5.4 Persepsi Positif Responden Bagi Item Kualiti Aktiviti dengan Pengaruh Rekabentuk di RMTJ DMM dan RMTJ JMI. 239

6.5.5 Persepsi Positif Responden bagi Item dalam Kualiti Sosiabiliti Dengan Pengaruh Karektor Fizikal Kelengkapan dan Kemudahan di RMTJ DMM dan RMTJ JMI 245

6.5.6 Persepsi Positif Responden bagi Item Kualiti Aktiviti dan Kegunaan dengan Pengaruh Karektor Fizikal Kelengkapan di RMTJ DMM dan RMTJ JMI. 247

6.5.7 Persepsi Positif Responden Bagi Kualiti Keselesaan Dengan Pengaruh Rekabentuk RMTJ DMM Dan RMTJ JMI. 250

6.6 Analisis Data Persepsi Responden di Bawah Paras Positif Terhadap Kualiti Membina Tempat di RMTJ JMI 251

6.6.1 Persepsi Responden Di Bawah Paras Positif Bagi Item-item Kualiti Keselesaan Dengan Pengaruh Rekabentuk di RMTJ JMI. 252

6.6.2 Persepsi Responden Bawah Paras Positif Bagi Item-item Kualiti Sosialibiliti Dengan Pengaruh Rekabentuk di RMTJ JMI. 256

6.6.3 Persepsi Responden Bawah Paras Positif Bagi Item-item Kualiti Imej dengan Pengaruh Rekabentuk di RMTJ JMI. 257

6.6.4 Persepsi Responden Bawah Paras Positif Bagi Item Kualiti Keselesaan dengan Pengaruh Kelengkapan dan Kemudahan di RMTJ JMI. 263

6.6.5 Persepsi Responden Di Bawah Paras Positif bagi Item Kualiti Sosiabiliti dengan Pengaruh Kelengkapan di RMTJ JMI. 265

6.6.6 Ujian Khi-kuasa dua dan jadual taburan silang 268

6.7. Pengenalan 281

6.7.2 Analisis Data Penemuan Kualiti Persekitaran Responsif Di Kawasan Kajian 282

6.7.3 RMTJ D'bistro Medan MARA: Analisis Penemuan Data-data Kualiti Persekitaran Responsif. 283

6.7.4 RMTJ Jalan Masjid India; Analisis Penemuan Data-data Kualiti Persekitaran Responsif Di Persekitaran Penempatan 301

6.8 Ringkasan Analisis Kualiti Persekitaran Responsif 315

BAB TUJUH:KESIMPULAN DAN CADANGAN PENYELIDIKAN LANJUTAN

7.1 Pengenalan 319

7.2 Signifikan Tepi Jalan Sebagai ruang Makan 319

7.3 Andaian Kajian 321

7.4 Pencapaian Objektif Kajian 321

7.4.1 Pencapaian Objektif Kajian 1 321

7.4.2 Pencapaian Objektif Kajian 2 323

7.5 *“Sense of Place “* di Ruang Makan Tepi Jalan Dalam Kontek Tempatan 324

7.6 Cadangan-cadangan Dari Penemuan Kajian 326

7.7 Sumbangan Hasil Kajian 329

7.8 Limitasi Kajian 330

7.9 Cadangan Penyelidikan Akan Datang 330

Rujukan/Bibliografi 332

Lampiran 338

SENARAI JADUALMUKASURAT

Jadual 2.1: Kualiti-Kualiti Membina Tempat Di Tempat Makan Tepi Jalan Dalam Konteks Bandaraya Kuala Lumpur 43

Jadual 2.2: Limitasi Penyelidikan *‘Extensive’* Dan *‘Intensive’* 47

Jadual 2.3: Pengumpulan Data *‘Mixed Cell’* 48

Jadual 2.4:Keperluan Saiz Persampelan Bagi Pelbagai Sampel 61

Jadual 3.1: Tema Dan Ciri-Ciri Imej Pilihan Rmtj 106

Jadual 3.2:Jadual Waktu Operasi Sesi Soal Selidik 113

Jadual 4.1: Kadar-Kadar Sewa Gerai Statik, RMTJ JMI 174

Jadual 5.14: Persepsi Imej Karektor Fizikal Yang Disenangi Responden 206

Jadual 6.1: Peratusan Tertinggi Jenis Pekerjaan, Pendapatan Dan Tahap Kelulusan Di RMTJ Kajian 222

Jadual 6.2: Penanda Aras Skor Min Berdasar Interpretasi Persepsi Responden 225

Jadual 6.3: Analisis Hubungan Sekitar RMTJ Kajian Dengan Responden Atas Pengaruh Kedudukan RMTJ 226

Jadual 6.4: Persepsi Positif Responden Bagi Item Kualiti Aksessibiliti Dengan Pengaruh Kedudukan RMTJ Kajian 231

Jadual 6.5: Persepsi Positif Responden Bagi Item Kualiti Aktiviti Dengan Pengaruh Kedudukan RMTJ Kajian 235

Jadual 6.6: Persepsi Positif Responden Bagi Item Kualiti Keselesaan Dengan Pengaruh Kedudukan RMTJ Kajian 238

Jadual 6.7: Persepsi Positif Responden Bagi Item Kualiti Aktiviti Dengan Pengaruh Rekabentuk RMTJ Kajian 240

Jadual 6.8: Persepsi Positif Responden Bagi Item Kualiti Sosialibiliti Dengan Pengaruh Kelengkapan Dan Kemudahan RMTJ Kajian 245

Jadual 6.9: Persepsi Positif Responden Bagi Item Kualiti Aktiviti & Kegunaan Dengan Pengaruh Kelengkapan Dan Kemudahan RMTJ Kajian 247

Jadual 6.10: Persepsi Positif Responden Bagi Item Kualiti Keselesaan Dengan Pengaruh Rekabentuk RMTJ Kajian 250

Jadual 6.11:Persepsi Responden Bawah Paras Positif Bagi Item-Item Kualiti Keselesaan Dengan Pengaruh Rekabentuk Di RMTJ JMI 252

Jadual 6.12: Persepsi Responden Bawah Paras Positif Bagi Item-Item 256

Kualiti Sosialibiliti Dengan Pengaruh Rekabentuk Di RMTJ JMI

Jadual 6.13: Persepsi Responden Bawah Paras Positif Bagi Item-Item Kualiti Imej Dengan Pengaruh Rekabentuk Di RMTJ JMI 258

Jadual 6.14: Persepsi Responden Bawah Paras Positif Bagi Item-Item Kualiti Keselesaan Dengan Pengaruh Kelengkapan Dan Kemudahan Di RMTJ JMI 264

Jadual 6.15: Persepsi Responden Bawah Paras Positif Bagi Item-Item Kualiti Sosialibiliti Dengan Pengaruh Kelengkapan Di RMTJ JMI 266

Jadual 6.16a: Taburan Silang 'Tahap Kesesuaian Aktiviti Lain Di Samping Makan Dan Minum' Dengan 'Pilihan Tempat Duduk' 269

Jadual 6.16b: Ujian Khi Kuasa Dua Ketidaksandaran 'Tahap Kesesuaian Aktiviti Lain Di Samping Makan Dan Minum' Dengan 'Pilihan Tempat Duduk' 270

Jadual 6.17a: Taburan Silang 'Daya Tarikan Rekabentuk' Dengan 'Penerimaan Terhadap Bahang' Di RMTJ Kajian 271

Jadual 6.17b: Ujian Khi Kuasa Dua Ketidaksandaran 'Daya Tarikan Rekabentuk' Dengan 'Penerimaan Terhadap Bahang' Di RMTJ Kajian 271

Jadual 6.18a: Taburan Silang 'Pilihan Tempat Duduk' Dengan 'Tahap Kesesuaian Aktiviti Sosial' Di RMTJ Kajian 273

Jadual 6.18b: Ujian Khi Kuasa Dua Ketidaksandaran 'Pilihan Tempat Duduk' Dengan 'Tahap Kesesuaian Aktiviti Sosial' Di RMTJ 273

Jadual 6.19a: Taburan Silang 'Daya Tarikan Rekabentuk' Dengan 'Sudut Pandangan Ke Luar' Di RMTJ Kajian 274

Jadual 6.19b: Ujian Khi Kuasa Dua Ketidaksandaran 'Daya Tarikan Rekabentuk' Dengan 'Sudut Pandangan Ke Luar' Di RMTJ Kajian 275

Jadual 6.20a:Taburan Silang 'Susunatur Tempat Makan' Dengan 'Pilihan Tempat Duduk' Di RMTJ Kajian 276

Jadual 6.20b: Ujian Khi Kuasa Dua Ketidaksandaran 'Susunatur Tempat Makan' Dengan 'Pilihan Tempat Duduk' Di RMTJ Kajian 276

Jadual 6.21: Taburan Silang 'Kewujudan RMTJDi Ibukota Kuala Lumpur' Dengan 'Keistimewaan RMTJ Kajian Berbanding RMTJ Lain' 277

Jadual 6.22: Taburan Silang 'Mengesyorkan Kepada Kenalan' Dengan 'Daya Tarikan Rekabentuk' 278

Jadual 6.23: Taburan Silang 'Pergerakan Dalam Ruang Tempat Makan' Dengan 'Sambutan Pengunjung' 279

Jadual 6.24: Kualiti-Kualiti & Prinsip-Prinsip Persekitaran Responsif 283

SENARAI RAJAH **MUKASURAT**

Rajah 2.1: Lima Kualiti-Kualiti Membina Tempat 41

Rajah 2.2: Prosidur Menggabungkan Kaedah Kualitatif Dan Kuantitatif 44

Rajah 2.3: Gambarajah *'Three-Fold Sense Of Place'* oleh David Canter 53

Rajah 2.4: Empat Bentuk Skala Perbezaan Semantik 57

Rajah 2.5: Ilustrasi *'Sense Of Place'* Menyeluruh Di RMTJDan Persekitarannya 66

Rajah 2.6a: *'Permeability'*: Blok-Blok Bangunan Kecil Memberikan Lebih Pilihan Laluan 67

Rajah 2.6b: *'Permeability'*: Susunatur Laluan Berhiraki 68

Rajah 2.6c: *'Permeability'*: Ruang Awam Dan Ruang Persendirian 69

Rajah 2.6d: '*Permeability*': Dimensi Keperluan Visual Di Persimpangan 69

Rajah 2.7a: Kepelbagaian: Kelainan Aktiviti 71

Rajah 2.7b: Kepelbagaian: Jarak Berjalan Kaki Antara Dua Pusat Tarikan 71

Rajah 2.8: Kejelasan: *'Enclosure'* 74

Rajah 2.9a: *'Robustness'*: Aktiviti-Aktiviti Menyokong Kegunaan Awam 76

Rajah 2.9b: *'Robustness'*: Aktiviti Tepian Bangunan 77

Rajah 2.9c: *'Robustness'*: Aktiviti-Aktiviti Di Ketinggian Lantai Berbeza 78

Rajah 2.9d: *'Robustness'*: Kawasan Panas Dan Teduhan 79

Rajah 2.10a: *'Richness'*: Jarak Kualiti Pemandangan *'Richness'* 83

Rajah 2.10b: *'Richness'*: Permukaan Bangunan Yang Menjadi Tarikan 83

Rajah 2.11a: *'Personalisation'*: Elemen Hiasan Tingkap Pada Pandangan Awam 85

Rajah 2.11b: *'Personalisation'*: Elemen Perkarangan Luar Bangunan Kepada Penglihatan Awam 86

Rajah 3.1: Pelan Tapak Gerai Makan Di Jalan Masjid India (JMI) 92

Rajah 3.2: Pelan Tapak Medan Selera D'bistro Medan Mara (DMM) 93

Rajah 3.3: Carta Aliran Proses Kajian 97

Rajah 3.4: Rekabentuk Metodologi Kajian 99

Rajah 3.5: Rangkakerja Teori Kajian 101

Rajah 3.6: Peringkat-Peringkat Pengumpulan Data. 112

Rajah 4.1:Taburan Kawasan Penjajaan Mengikut Status 2000 Di Kuala Lumpur 124

Rajah4.2: Taburan Penjaja Di Zon Pusat Bandar Tahun 2000 125

Rajah 4.3: Pelan Lokasi DMM Dan Kontek Persekitaran 126

Rajah4.4: Pelan Sketsa Tapak RMTJ Dmm 127

Rajah 4.5: Tampak Hadapan Dmm 130

Rajah 4.6: Pelan Tipikal Dan Keratan Rentas Gerai 132

Rajah 4.7: Taburan Guna Tanah Di Sekitar DMM. 138

Rajah 4.8: Taburan Ketinggian Bangunan 140

Rajah 4.9: Taburan Pilihan Tempat-Tempat Makan Di Sekitar RMTJ DMM 144

Rajah 4.10: Taburan Kawasan Parkir Di Persekitaran RMTJ DMM 146

Rajah 4.11: Laluan Trafik Dan Laluan Pejalan Kaki Di Persekitaran RMTJ DMM. 147

Rajah 4.12: Taburan Stesen Pengangkutan Awam DiKawasan Persekitaran RMTJ Dmm 149

Rajah 4.13: Pelan Lokasi RMTJ Jalan Masjid India Dan Kontek Persekitaran 153

Rajah 4.14: Sketsa Pelan Penempatan Gerai Di Lorong Bonus 2 Dan Gerai Bersebelahan Bangunan Mydin, Jalan Masjid India. 156

Rajah 4.15: Taburan Kegunaan Tanah Di Persekitaran RMTJ JMI Dan Imej Aktiviti-Aktiviti Di Sekitar JMI 163

Rajah 4.16: Taburan Ketinggian Bangunan Sekitar RMTJ Jmi Dan Imej Bangunan-Bangunan Di Sekitar RMTJ JMI 164

Rajah 4.17: Taburan Pilihan Tempat-Tempat Makan Di Sekitar RMTJ JMI 167

Rajah 4.18: Taburan Kawasan Tempat Letak Kereta Awam Sekitar RMTJ Jmi 168

Rajah 4.19: Laluan Trafik Dan Pejalan Kaki Di Sekitar RMTJ JMI. 170

Rajah 4.20: Stesen-Stesen Pengangkutan Awam Di Sekitar RMTJ JMI 172

Rajah 5.1: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Keperluan Wujudnya DMM Dan RMTJ JMI 184

Rajah 5.2: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Kepuasan 187

Kelengkapan-Kelengkapan Yang Disediakan Di Dmm Dan RMTJjmi

Rajah 5.3: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Kepelbagaian Aktiviti Di Dmm Dan RMTJ Jmi 188

Rajah 5.4: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Pergerakan Dalam Ruang Makan Di Dmm Dan RMTJ Jmi 192

Rajah 5.5: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Kekemasan Susunatur Ruang Dmm Dan RMTJ Jmi 193

Rajah 5.6: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Pilihan Tempat Duduk Di DMM Dan RMTJ JMI 194

Rajah 5.7:Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Keyakinan Di Atas Keselamatan Diri Di Ruang Makan DMM Dan RMTJ JMI 196

Rajah 5.8:Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Kebisingan Di DMM Dan RMTJ JMI 198

Rajah 5.9: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Penerimaan Pencahayaan Di Dmm Dan RMTJ Jmi 199

Rajah 5.10: Gambarajah Bar Persepsi Kestabilan Emosi Terhadap Penerimaan Bahang Di Ruang Makan DMM Dan RMTJ JMI 201

Rajah 5.11: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Sudut Pandangan Ke Luar Pemandangan Di Dmm Dan RMTJ Jmi 202

Rajah 5.12: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Kebersihan Di DMM Dan RMTJ JMI 203

Rajah 5.13: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Daya Tarikan Di Dmm Dan RMTJ Jmi 205

Rajah 5.14: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Maruah RMTJ Di DMM Dan RMTJ JMI Dalam Persekitaran Ibukota Kuala Lumpur 209

Rajah 5.15: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Pengurusan Penyelenggaraan Di DMM Dan RMTJ JMI 210

Rajah 5.16: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Galakan Interaksi Di Kalangan Pengunjung Di DMM Dan RMTJ JMI 212

Rajah 5.17: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Kesesuaian Aktiviti Sosial Yang Dapat Diadakan Di DMM Dan RMTJ JMI 214

Rajah 5.18: Gambarajah Bar Persepsi Responden Terhadap Susunatur Perabut Meja Dan Kerusi Menepati Aspek Mesra Pelanggan 217

Rajah 6.1: Indikator Penilaian Kualiti Sedia Ada Menurut Persepsi Responden Di Dmm Untuk Tindakan Pembaikan 280

Rajah 6.2:Indikator Penilaian Kualiti Sedia Ada Menurut Persepsi Responden Di RMTJ JMI Untuk Tindakan Pembaikan 281

Rajah 6.3: Illustrasi Kedudukan Penempatan Gerai-Gerai Makan Lorong Bonus 2 Dan Gerai Bersebelahan Bangunan Mydin 285

Rajah 6.4: Butiran-Butiran Di Kawasan Lanskap Yang Tidak Menghalang Sudut Pandangan Laluan Kenderaan. 286

Rajah 6.5:Laluan Pejalan Kaki Di Sekitar RMTJ DMM 291

Rajah 6.6: Illustrasi Keratan Rentas Hubungan Kompleks Pertama, DMM Dan Bangunan Mara 294

Rajah 6.7: Illustrasi Keratan Rentas Aktiviti-Aktiviti Dalam Kompleks Pertama Dan Bangunan Mara 296

Rajah 6.8: Sketsa Illustrasi Kedudukan Matahari Di RMTJ DMM 297

Rajah 6.9:Illustrasi ‘Visual Richness’ Antara DMM Dan Kafeteria Tepian Jalan Kompleks Pertama 300

Rajah 6.10: Illustrasi Kedudukan Penempatan Gerai-Gerai Makan Lorong Bonus 2 Dan Gerai Bersebelahan Bangunan Mydin 302

Rajah 6.11: Illustrasi ‘Enclosure’ Di Sepanjang Jalan Masjid India 305

Rajah 6.12: Lokasi Strategik RMTJ Jmi 308

Rajah 6.13: Illustrasi Tampak Hadapan RMTJ DMM DanBangunan-Bangunan Persekitaran 309

Rajah 6.14: Kriteria-Kriteria Dalam Menentukan Kedudukan RMTJDmm Saling Responsif Terhadap Persekitaran 316

Rajah 6.15: Kriteria-Kriteria Dalam Menentukan Kedudukan RMTJJmi Saling Responsif Terhadap Persekitaran 317

SENARAI PLATMUKASURAT

Plat4.1:Imej Ciri-Ciri Rekabentuk Luaran RMTJ DMM 130

Plat4.2:Imej Elemen-Elemen Rekabentuk Dalaman Di RMTJ DMM 133

Plat4.3: Pilihan Tempat-Tempat Duduk Di RMTJ DMM 134

Plat4.4: Kemudahan Sinki Basuh Tangan Di RMTJ DMM 135

Plat4.5: Kelengkapan-Kelengkapan Alat Letrik Di DMM 136

Plat4.6: Imej Bangunan-Bangunan Berdekatan Dan Aktiviti-Aktiviti Di DMM. 139

Plat4.7:Imej Ketinggian Bangunan-Bangunan Di Persekitaran DMM 141

Plat4.8: Pemandangan Tempat-Tempat Makan Alternatif Di Sekitar DMM 145

Plat 4.9: Pemandangan Rekabentuk Luaran Dan Dalaman Gerai Makan Bersebelahan Bangunan Mydin. 158

Plat 4.10: Pemandangan Rekabentuk Luaran Dan Dalaman Gerai Makan Lorong Bonus 2. 159

Plat4.11: Butiran Kelengkapan Di Penempatan Gerai Lorong Bonus 2 Dan Penempatan Gerai Sebelah Bangunan Mydin. 160

Plat4.12: Imej Aktiviti-Aktiviti Di Sekitar JMI 162

Plat4.13: Imej Tampak-Tampak Hadapan Bangunan Di Sekitar Jalan Masjid India 165

Plat4.14: Imej Pilihan Tempat-Tempat Makan Di Sekitar RMTJ JMI. 166

Plat 6.1: Suasana Di Perkarangan Kawasan Lanskap Bangunan SOGO. 287

Plat 6.2: Sg.Gombak Dan Laluan Rel LRT Membentuk Tepian (Edges) Di Lokasi RMTJ DMM. 288

Plat 6.3: Aktiviti-Aktiviti Yang Berlangsung Di Sekitar RMTJ DMM). 290

Plat 6.4: Aktiviti-Aktiviti Di Samping Makan Dan Minum Di DMM. 292

Plat 6.5: Perbezaan Aras Lantai Tempat Makan Di DMM. 294

Plat 6.6: Jubin Lantai Khusus Untuk Laluan OKU Cacat Penglihatan Di Siar Kaki Kawasan Lanskap DMM 294

Plat 6.7: Pemandangan Bahagian Belakang Ruang Dapur Gerai Yang Kelihatan 303

Dari Laluan Awam.

Plat 6.8: Pemandangan Bahagian Hadapan RMTJ JMI. 304

Plat 6.9: Elemen-Elemen Fizikal Kualiti Kejelasan Di Persekitaran RMTJ JMI. 305

Plat 6.10: Perletakan Meja-Meja Berpayung Di Belakang Gerai Bersebelahan Pasaraya Mydin. 311

Plat 6.11: Antara Kegunaan-Kegunaan Bangunan Yang Meyokong Aktiviti Di RMTJ JMI 312

Plat 6.12: Fasad Bangunan-Bangunan Di Hadapan RMTJ JMI. 314

SINGKATAN ISTILAH

RMTJ :Ruang Makan Tepi Jalan

DMM : D’Bistro Medan Mara

JMI: Jalan Masjid India

MARA: Majlis Amanah Rakyat

DB : Datuk Bandar

DBKL : Dewan Bandaraya Kuala Lumpur

JPPPK : Jabatan Pembangunan Penjaja Dan Peniaga Kecil

JA : Jabatan Arkitek

WPKL : Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur

PKPKL : Pelan Kawalan Pembangunan Kuala Lumpur

PTKL : Pelan Tindakan Kuala Lumpur

PPS : *Project for Public Spaces*

SPPS : Teknik Skala Perbezaan Prosidur Semantik

KMO :Teiser Mayer Olkin

JKA :Jabatan Kejuruteraan Awam

LRT : Light Rel Transit

UDA : Urban Development Authority

PLUS : Projek Lebuhraya Utara-Selatan Berhad

LPPKN :Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara

ABSTRAK

Kajian Ruang Makan Tepi Jalan Untuk Membina Tempat *(Place-Making)*

Di Pusat Bandar Kuala Lumpur

Tujuan kajian ini adalah untuk mengenal pasti aspek fizikal dan kepuasan pengunjung yang diperlukan bagi membina ruang makan tepi jalan di pusat bandar Kuala Lumpur, dan mengenalpasti kriteria-kriteria yang menentukan sesebuah kedudukan ruang makan tepi jalan yang saling responsif terhadap aspek fungsi, aktiviti dan visual dengan karektor persekitarannya.

Kajian ini menerokai pengertian tempat dan ruang untuk lebih memahami bagaimana suasana sesebuah tempat atau ruang terbentuk dengan kualiti yang terbina.Tempat terdiri daripada yang bersempadan atau tanpa sempadan fizikal. Contohnya, lingkaran cahaya mengelilingi unggun api membentuk sempadan tempat dan tenaga haba di dalamnya membentuk ruang berkenaan. Tempat dan ruang mempengaruhi tumpuan rasa *(felt value)* manusia dengan mendorong pemikiran mentafsirkan nilai seni fizikal dan tingkah laku manusia yang saling berkait untuk merasai tempat.Sesebuah tempat dan ruang yang mampu memberi kepuasan kepada pengguna dikatakan mempunyai aura *'sense of place'.*Elemen fizikal dan persekitaran tempat yang terbentuk dengan keindahan memberi tarikan dan membina ikatan kepada manusia untuk merasai ketenangan.Aura *'sense of place'* wujud dengan kualiti-kualiti yang terbina di sesebuah tempat.Dalam kajian ini kualiti-kualiti yang terbina dan kualiti-kualiti yang perlu dibentuk untuk memberi kepuasan pengunjung dan persekitaran RMTJ dikenalpasti.

Dua lokasi kes kajian telah di pilih di pusat Bandar Kuala Lumpur.Kualiti-kualiti membina tempat (aksesibiliti, aktiviti, keselesaan, imej dan sosialibiliti) oleh 'Project for public spaces' (1975) telah digunakan untuk menilai persepsi kepuasan responden.Seramai 330 responden telah menjawab borang soal-selidik dan 6 orang untuk sesi temubual semi-struktur.Teknik permerhatian peserta penuh telah di jalankan di tapak-tapak kajian.

Hasil penemuan mendapati pengaruh aspek fizikal ke di lokasi D'Bistro Medan Mara (DMM) menunjukkan keputusan persepsi positif bagi kelima-lima kualiti membina tempat.

Pengaruh aspek fizikal RMTJ JMI menunjukkan keputusan-keputusan persepsi di bawah paras positif bagi item-item dalam kualiti keselesaan, imej dan sosialibiliti. Kualiti-kualiti ini perlu di bentuk untuk memberi kepuasan pengunjung bagi ruang makan tepi jalan yang berkualiti di pusat bandar Kuala Lumpur.Aspek-aspek kedudukan, rekabentuk dan kelengkapan merupakan aspek-aspek fizikal yang berpengaruh terhadap kualti-kualiti membina tempat iaitu keselesaan, aktiviti, sosialibiliti, imej dan aksesibiliti bagi mewujudkan RMTJ berkualiti untuk kepuasan pengunjung.

Hasil penemuan mendapati kualiti-kualiti persekitaran responsif kukuh kecuali pada kualiti ‘permeability’ di RMTJ DMM.Kualiti-kualiti persekitaran responsif di RMTJ JMI adalah lemah dan tidak saling responsif kepada persekitarannya kecuali pada kualiti ‘kepelbagaian’.

Justeru, Kualiti-kualiti persekitaran responsif Bentley et.al (1985) kukuh di RMTJ kajian adalah kriteria yang boleh digunapakai untuk menentukan kedudukan RMTJ saling responsif terhadap aspek fungsi, aktiviti dan visual dengan kontek persekitaran.Penemuan kualiti-kualiti responsif lemah merupakan kriteria yang perlu dielakkan dalam merancang kedudukan RMTJ dalam konteks persekitaran pusat bandar Kuala Lumpur.

ABSTRACT

Study of the Roadside Eating Spaces for Place-making in Kuala Lumpur City Center

The study aims at identifying the physical aspects and customers’ satisfaction required to construct roadside eatery space in Kuala Lumpur city centre and to identify the criteria that

determine the positioning of a roadside eatery space that provides functional, activity and visual aspects that are inter responsive with its environmental characteristics.

The study explores the meaning of place and space to further understand how the quality of their ambience is established. A place may be confined within a specific border or may be physically borderless. The outer ring of light of a bonfire constitutes the concept of border which determines the 'place' and the heat that fills up the volume of air around it is the 'space'. Place and space influence human felt value through the perception of physical art and human behaviour, which are closely interrelated to feel the place. A place and space that can provide satisfaction to customers or visitors is said to have the aura of 'sense of place'. The physical elements and the surrounding place created with beauty provide attraction and generate the bond with man to experience tranquility. The aura 'sense of place' exists through the qualities that expound out of a given place. In this study, established qualities and the qualities to be formed to provide for visitors and the surrounding of RMTJ are identified.

Two case study locations in Kuala Lumpur city centre have been chosen. Place-making qualities (accessibility, activities, comfort, image and sociability) proposed by 'Project for public spaces' (1975) have been adopted to evaluate respondents' perception of satisfaction. A total of 330 respondents answered the questionnaires and 6 respondents were randomly chosen for semi-structured interviews. A full participatory observation technique was also employed on sites.

Findings indicated that there is positive influence of the physical aspects on all the five place-making qualities mentioned above for D'Bistro Medan Mara (RMTJ DMM). However, the influence of physical aspect on roadside eatery spaces along Jalan Masjid India (RMTJ JMI) shows less positive perception for items in relation to comfort, image and sociability. They need to be refined to provide customers' satisfaction on the quality of roadside eatery spaces in Kuala Lumpur city centre. In response to the first research

question, aspects of location, design and fittings are the physical characteristics that would influence the aspects of qualities in place-making. These would include comfort, activity, sociability, image and accessibility to create attractive RMTJ for the satisfaction of the end users.

The findings shows that the responsive environmental qualities, according to Bentley et.al's (1985) theory are strong and inter responsive with their environments at RMTJ DMM except for quality of 'permeability'. Responsive environmental qualities at RMTJ JMI are weak and not inter responsive with their environments except for the quality of 'variety'.

Thus, in answering the second research question, the results shows that there is a strong relevance to the qualities of responsive environment by Bentley et.al (1985) in relation to the case study of RMTJ. These qualities deem to respond to the aspects of function, activity and visual of its surrounding. The weak existence of the qualities at the study area is the criteria that should be avoided, when determining the location of RMTJ in the surrounding context of Kuala Lumpur city center.

BAB SATU : PENGENALAN

1.1 Pengenalan

Penempatan ruang makan tepi jalan (RMTJ) dalam konteks tempatan boleh dikategorikan dengan beberapa istilah seperti medan selera, ruang makan di luar restoran, kawasan makan di kawasan rehat dan rawat (R&R) di lebuh-lebuh raya dan gerai makan. Di luar negara, RMTJ merupakan ruang makan terbuka sesebuah kafe**.** Dalam kajian ini RMTJ yang dipilih sebagai sampel kes kajian adalah gerai makan tepi jalan. Istilah RMTJ boleh juga disebut sebagai tempat makan tepi jalan dalam kajian ini. Terdapat perbezaan yang ketara dalam menilai 'tempat' dalam kontek bandaraya tempatan berbanding di luar negara. Ini adalah kerana selain daripada faktor cuaca, faktor-faktor budaya, fungsi ruang dalam perbandaran dan istilah 'makan luar' di sini dan di sana sudah cukup untuk memberi perbezaan.

Bab ini akan menjelaskan tentang sejarah dan perkembangan RMTJ serta isu-isu semasa berkaitan status penempatan gerai makan tepi jalan di bandaraya Kuala Lumpur. Penjelasan mengenai permasalahan kajian daripada penyelidikan-penyelidikan terdahulu di teroka untuk mengenalpasti kelebihan dan kekurangan sebagai rujukan kajian. Signifikasi kajian akan menjelaskan kepentingan kajian ini di jalankan dari perspektif rekabentuk bandar dan potensi aktiviti RMTJ ini di masa hadapan. Skop dan limitasi kajian dibentangkan untuk memastikan fokus kajian lebih terarah dan terperinci. Bahagian ini di susuli dengan penerangan mengenai organisasi kajian dan rumusan.

1.2 Latar Belakang Kajian

Kajian ini akan membentangkan penemuan-penemuan kualiti sesebuah RMTJ sediada mengikut persepsi pengunjung-pengunjung berteraskan kepada kualiti-kualiti membina tempat dan meninjau sejauh mana tempat makan ini menerapi kualiti-kualiti persekitaran responsif terhadap konteks fizikal di sekelilingnya. Fokus kajian adalah mengenalpasti kekuatan dan kekurangan kualiti-kualiti membina tempat yang telah wujud di penempatan gerai makan tepi jalan di Kuala Lumpur dan kesesuaian perletakannya *(setting)*. Ianya

bertujuan mengenalpasti indikator-indikator yang perlu di ketengahkan bagi memperbaiki suasana RMTJ yang dapat memberikan kepuasan pelanggan dan mengindahkan bandaraya pada masa hadapan.

Dalam mengharungi era penjajahan, Kuala Lumpur telah mengalami perubahan perkembangan budaya yang banyak di pengaruhi kuasa politik asing dalam kawalan pentadbirannya. Selain daripada ciri-ciri dan susunatur perbandaran yang menepati kehendak-kehendak kuasa penjajah, ruang perbandaran Kuala Lumpur dimonopoli oleh imigran asing terdiri daripada warga Eropah, Cina, India dan Arab. Ini menjelaskan bandar penjajah merupakan satu ciptaan orang asing kepada kumpulan penduduk setempat yang tidak ramai berhijrah ke bandar semasa zaman penjajahan (McGee, 1975). Dalam tahun 1947 sehingga 1957 pembentukan bandaraya Kuala Lumpur telah dibentuk dengan perbauran budaya di mana nilai-nilai lama yakni tradisional luput dan timbul nilai-nilai baru yang lebih kebaratan, maju dan moden dalam sektor pengurusan dan ekonomi amnya (McGee, 1975). Perancangan bandar dan senibina serta susunatur perbandaran tidak berteraskan kepada keperluan rakyat tempatan. Ianya lebih kepada senibina Kolonial dan diadaptasikan dengan butiran-butiran yang disesuaikan dengan cuaca tempatan. Walau bagaimanapun dalam tahun 1974 ketika Kuala Lumpur mengalami kepesatan penduduk yang mendadak dan pelebaran kawasan sempadan, sistem ekonomi moden mengalami sedikit perubahan dalam mengambilkira kecenderungan peluang-peluang pekerjaan yang boleh diwujudkan melalui sistem tradisional iaitu melalui upah atau berniaga kecil-kecilan (McGee, 1975). Sektor informal ini disokong oleh polisi kerajaan dalam Dasar Ekonomi Baru dan Rancangan Malaysia Kedua (1971-1975) yang bertujuan mengurangkan kemiskinan penduduk melalui peningkatan pendapatan serta penstrukturan semula masyarakat Malaysia bagi mengurangkan jurang ketidakseimbangan tahap kehidupan komuniti etnik (Mcgee dan Yeung, 1977). Hari ini, sektor ini masih bertahan sebagai saluran pendapatan bagi golongan pendapatan rendah di ibukota Kuala Lumpur. Perniagaan

jenis gerai makan adalah antara sumber pendapatan yang terus menjadi pilihan golongan berkenaan.

Menurut kajian Rokiah dan Fauzi (1987), kegiatan penjaja makanan biasanya di kawasan-kawasan yang dinamakan oleh Mcgee dan Yeang (1977) sebagai *'nodes of pedestrian and population density'* iaitu seperti di pasar-pasar dan kawasan sekitarnya dan di tepi-tepi jalan yang sering digunakan oleh orang awam. Kegiatan ini juga banyak tertumpu di terminal-terminal bas dan teksi, kawasan berhampiran pejabat-pejabat kerajaan dan swasta dan sekitar kawasan hiburan seperti panggung wayang dan kompleks membeli belah. Kedudukannya yang strategik dan 'terus' kepada pelanggan ini memudahkan orang ramai mendapatkan barangan atau makanan dengan kadar segera. Mcgee (1975) menafsirkan penjaja-penjaja yang berkelompok ini memeriahkan suasana persekitaran bandar sepertimana bandar-bandar industri di Barat dan di Jepun pada masa lampau. Beliau berpandangan penjaja makanan dan penjaja pasar malam antara golongan yang sangat bergantung kepada lokasi perniagaan untuk menepati keperluan pelanggan mereka yang biasanya telah di kenali. Sesetengah bandaraya yang berteraskan dasar kerajaan kolonial menganggap aktiviti ini agak mundur dan tradisional serta tidak sesuai diberi ruang dalam bandaraya yang serba moden dan canggih. Pendapat ini sukar disangkal memandangkan keadaan para penjaja yang berkelompok di kawasan-kawasan tumpuan awam mewujudkan kesesakan lalu lintas, keadaan gerai yang kotor dan tidak kemas. Struktur gerai yang tidak sempurna dan serba asas ini memberi imej yang buruk dan tidak sesuai dengan persekitaran bandar (Mcgee, 1975; Khoo, 2001; Margaret dan McVee, 1997).

Di Kuala Lumpur, kesan daripada pemesatan pembangunan telah mendorong kepada penyusunan semula penempatan penjaja. Menurut kajian Mcgee (1975), aspek penempatan semula adalah strategi memindahkan penempatan penjaja dari tempat asal operasi mereka atas sebab-sebab program pembangunan, pelebaran jalan atau projek mengindahkan bandar. Gerai-gerai tepi jalan biasanya beroperasi secara berkelompok di tempat tumpuan awam dan kawasan pejalan kaki yang sibuk seperti persekitaran pasar, terminal atau stesen

pengangkutan awam, pusat hiburan dan mana jua kawasan yang memberi alasan memihak kepada faktor ekonomi. Walau bagaimanapun, perkelompokan inilah yang mendatangkan konflik kepada pengurusan perbandaran masa kini. Justeru, pihak berkuasa tempatan mengambil langkah memindahkan gerai-gerai makan tepi jalan ke medan selera dan pusat penjaja yang serba lengkap dengan kemudahan awam bagi menarik ramai pengunjung. Tetapi usaha ini bukan merupakan satu penyelesaian yang menyeluruh. Khoo (2001) menjelaskan dalam kajiannya mendapati program pemindahan penjaja-penjaja tepi jalan di Pulau Pinang ke dalam kompleks gerai, telah mengakibatkan peniaga-peniaga menghadapi masaalah-masaalah seperti kekurangan pelanggan, keluasan gerai yang terlalu sempit, kekurangan tempat letak kereta dan pengurusan penyelenggaraan yang lemah oleh pihak berkuasa.

Mcgee (1975) menyatakan usaha pihak pengurusan bandaraya Kuala Lumpur memindahkan penjaja-penjaja makanan ke medan selera ke bangunan bertingkat di dapati kurang berjaya. Ini disebabkan di bangunan berkenaan, lantai aras tanah dan tingkat satu dijadikan terminal pengangkutan dan tempat letak kereta, manakala penjaja makanan diletakkan di tingkat dua. Terbukti aktiviti penjajaan di sini tidak mendapat sambutan orang awam kerana mereka keberatan untuk menaiki tangga ke tingkat atas.

Penempatan gerai-gerai makan di Bandaraya Kuala Lumpur kebanyakannya terletak di lorong-lorong antara bangunan dan lorong-lorong servis di belakang bangunan. Ia menjadi kemudahan kepada pejalan kaki dan wargakerja di pusat bandar untuk mendapatkan makanan. Pada tahun 2008 di laporkan sekurang-kurangnya terdapat seramai 13,084 penjaja makanan gerai statik beroperasi di dalam enam zon-zon parlimen di Kuala Lumpur (JPPPK-DBKL, 2008). Mengikut statistik 2010, seramai 1,244 daripada jumlah itu terdiri daripada penjaja berlesen yang sedang beroperasi di pusat bandar Kuala Lumpur (Sila rujuk lampiran A; Statistik Penjaja Berlesen Dan Tidak Berlesen Penjaja Statik - kawasan pusat bandar termasuk dalam kawasan parlimen Bukit Bintang). Penjaja-penjaja ini perlu mendapatkan Lesen Penjaja Statik dengan kadar bayaran RM8 hingga RM63 sebulan atau RM96 hingga

RM756 setahun. Kadar-kadar ini bergantung kepada saiz ruang gerai yang di sediakan iaitu dari 18 kaki persegi hingga 300 kaki persegi. Di samping itu akta-akta yang di kuatkuasakan ke atas kegiatan mereka adalah Undang-Undang Kecil Perlesenan Penjaja Dan Gerai (WPKL) 1989 dan Undang-Undang Kecil Pengendali Makanan (WP) 1979 - Pindaan 1991 (JPPPK, DBKL, 2008). Sila rujuk lampiran A; Akta-akta dan undang-undang kecil yang di kuatkuasakan ke atas perniagaan gerai makan DBKL.

1.3 Isu

Kegiatan gerai makan tepi jalan di bandaraya Kuala Lumpur mahu pun di bandaraya-bandaraya di Asia seperti Thailand, Indonesia, India dan Fillipina adalah merupakan faktor penting dalam menjana ekonomi golongan berpendapatan rendah serta memberi kemudahan kepada golongan sederhana mendapatkan makanan dengan harga yang berpatutan dan segera.

Antara cabaran yang di hadapi oleh pihak berkuasa tempatan khususnya Dewan Bandaraya Kuala Lumpur dalam mengindahkan bandaraya adalah terpaksa berhadapan dengan masaalah gerai makan tepi jalan yang sering mendatangkan kesesakan lalulintas, pencemaran bau dan pandangan dengan keadaan gerai-gerai yang sesak di lorong-lorong sempit. DBKL telah berusaha memindahkan penjaja-penjaja tepi jalan ini ke pusat-pusat penjaja, namun penyelesaian ini tidak selalunya mendapat sambutan dari para penjaja. Mereka enggan berpindah kerana telah selesa dengan sambutan orang awam di tempat asal.

Isu-isu berkaitan masalah penjaja telah di bincangkan dalam Pelan Struktur DBKL 2004 dan Pelan Kawalan Pembangunan Kuala Lumpur (PKPKL), DBKL 2008. Dalam PKPKL 2008, aktiviti makan dan minum telah di kategorikan sebagai B2 yang membolehkan aktiviti ini beroperasi di aras jalanraya sejajar dengan laluan pejalan kaki. Walaubagaimanapun, kenyataan berkenaan tidak menggariskan kriteria-kriteria yang perlu dipatuhi dalam mewujudkan RMTJ yang berkualiti kepada pengunjung mahupun responsif kepada persekitarannya.

Pada hari ini, aspek imej fizikal tempat makan ini tidak membentuk keserasian dengan karektor fizikal di sekelilingnya yang terdiri daripada kawasan *'shopping district'*, kawasan komersial atau kawasan pembangunan bercampur. Keadaan ini perlu di beri perhatian kerana gabungan aktiviti manusia dan kriteria fizikal persekitaran mampu membentuk karektor dan menghidupkan sesuatu tempat atau bandar (Bentley et. al, 1985). Terdapat tiga isu utama yang sering di kaitkan dengan masaalah gerai makan, antaranya isu fizikal, kesihatan dan keselamatan seperti berikut :-

1.3.1 Isu Fizikal

Faktor fizikal gerai makan tepi jalan di pusat bandar Kuala Lumpur masih belum mampu menempa identiti untuk memenuhi visi Kuala Lumpur sebagai bandaraya bertaraf dunia menjelang 2020 (Draf PTKL 2020 DBKL 2008). .

1.3.2 Isu Kesihatan

DBKL telah mewajibkan setiap penjaja makanan menjalani pemeriksaan doktor sebagai syarat untuk mendapatkan lesen (JPPPK, DBKL). Ini berikutan terdapat kes-kes keracunan makanan yang berpunca dari gerai makan. Sehubungan dengan itu, ianya sebagai langkah untuk memastikan penyediaan makanan sentiasa bersih dan terhindar dari sebarang penyakit. Pencemaran bau dari longkang-longkang di sekitar penempatan gerai makan menimbulkan keadaan kurang selesa di kalangan pengunjung. Faktor kebersihan ini adalah perkara utama dalam berbicara megenai penyediaan makanan dan persiapan tempat untuk menjamu selera. Ia menyentuh sensitiviti persepsi dan kepuasan pengunjung dari aspek psikologi terhadap kualiti tempat makan berkenaan

1.3.3 Isu Keselamatan

Isu yang pernah di kaitkan dengan penempatan gerai makan tepi jalan adalah faktor keselamatan pelanggan. Segelintir para penjaja gerai makan dan pemilik restoran sengaja menyediakan tempat makan di atas sebahagian kawasan jalanraya sehingga kadang kala

melibatkan kemalangan. Walau pun kemalangan di tempat makan gerai tepi jalan tidak kerap berlaku, apa yang lebih penting adalah langkah-langkah penguatkuasaan dan peraturan perlu di perketatkan agar keadaan ini dapat di kawal. Ini adalah kerana perasaan bimbang terhadap keselamatan diri ketika menjamu selera berkemungkinan menjejaskan keceriaan dan kepuasan pengunjung untuk menjalani aktiviti mereka di ruang berkenaan. Kebanyakan keadaan luaran gerai makan tepi jalan pada hari ini tidak mempunyai elemen-elemen indikator sempadan ruang makan yang dapat dilihat jelas dari jauh. Keadaan yang sesak dengan dapur-dapur memasak mungkin juga akan menimbulkan kebimbangan. Isu-isu berkaitan gerai makan tepi jalan antaranya adalah seperti di lampiran C.

1.4 Permasaalahan Kajian

Kajian-kajian dalam memahami 'bahasa' sesebuah tempat mengikut persepsi penggunanya samaada bagi ruang dalaman atau pun di ruang luaran adalah sangat terhad. Justeru atas keterbatasan ini secara khususnya ia kurang memberi ruang kepada kajian-kajian yang lebih spesifik kepada tempat makan tepi jalan. Antara penyelidik-penyelidik yang mengkaji persepsi pengguna terhadap sesebuah tempat makan yang sering di kunjungi adalah Waxman (2004). Kajian Waxman (2004) mengenai kegunaan ruang dan pengaruh sosial dalam memahami erti tempat makan di *'coffee shop'* mendapati kekerapan kunjungan pelanggan adalah lebih kepada faktor sosial iaitu berjumpa rakan, berkongsi cerita dan meluangkan masa bersama. Tempat makan berkenaan merupakan tempat bersantai dan beristirehat dari kesibukan tugas seharian. Kajian berfokus kepada karektor fizikal ruang dalaman dan interaksi sosial ini menggariskan lima elemen yang menjadikan sesebuah restoran di minati iaitu kebersihan, aroma, pencahayaan, keselesaan perabot, pemandangan dan susunatur dalaman. Walaubagaimanapun, kajian Waxman ini lebih kepada memahami makna tempat dari perspektif rekabentuk dalaman, kajian ini tidak mengkaji konteks persekitaran lokasi sesebuah tempat makan. Dalam kajian ini, Waxman mendapati penemuan pengaruh faktor sosial di sesebuah tempat makan membuktikan *'coffee shop'*

merupakan 'Tempat Ketiga' *(Third Places)* bagi komuniti di kawasan kajiannya, iaitu tempat untuk mereka berinteraksi dan beriadah selain dari kediaman dan tempat kerja.

Menurut Wahid (2006) membina tempat (place making) di katakan satu pendekatan untuk masyarakat membina dan mengatur ruang yang mereka duduki supaya ianya berfungsi mengikut cara dan budaya masing-masing. Hanya melalui pembentukan persekitaran tempat ini dapat terbentuk. Beliau menjelaskan ruang-ruang terbiar di sekitar bandar Pulau Pinang sering diambil alih oleh penjaja gerai makan tepi jalan yang akhirnya mewujudkan tempat untuk warga kota bertemu rakan dan menjamu selera. Konsep membina tempat juga di teroka kepada aktiviti pasar malam. Kajian berkenaan walaubagaimanapun meneroka pengertian tempat yang terbina secara semulajadi dengan gambaran umum tanpa memberi fokus kepada konteks pusat bandar. Deguchi (2005) antara penyelidik yang mengkaji penempatan sementara aktiviti penjaja dalam bandar. Beliau menyifatkan aktiviti-aktiviti penjaja jalanan di bandar-bandar di Asia memberi gambaran yang menarik dan tersendiri. Beliau mengkategorikan aktiviti penjaja jalanan kepada tiga jenis karektor iaitu i) aktiviti manusia ii) butiran fizikal, dan iii) kitaran penggunaan ruang. Dalam kajian ini Deguchi menjelaskan aktiviti-aktiviti RMTJ yang bergantung kepada persekitaran di sekeliling atau elemen bersebelahan dapat memberikan suasana yang unik bagi persekitaran perbandaran tempatan. Senario ini menyokong kenyataan Trancik (1986) yang menyatakan jenis ruang boleh di definasikan dengan kategori atau 'typology' berasaskan ciri-ciri fizikal bagi setiap tempat dan kelihatan unik apabila tempat tersebut saling melengkapi persekitarannya. Biasanya lokasi 'Yatai' terletak bersebelahan dengan bangunan komersil dan taman-taman bandar. Garispanduan operasi 'Yatai' ini meletakkan prinsip-prinsip keselamatan, keselesaan, dan kebersihan di ruang pejalan kaki sebagai matlamat utama untuk terus menghidupkan aktiviti ini dalam kehidupan masyarakatnya.

Konsep membina tempat 'Yatai' merupakan aktiviti sementara yang hanya beroperasi pada waktu malam sahaja dan berkongsi ruang niaga bersama penjaja *'lunch box'* pada waktu siang. Kajian RMTJ ini mengambil kira aspek guna tanah di sekeliling, namun statusnya

yang sementara menampilkan perbezaan ketara berbanding penempatan kekal RMTJ dari segi bentuk fizikal, imej dan karektor yang terbina. Kajian-kajian oleh Wahid (2006) dan Deguchi (2005) walaubagaimanapun berfokus kepada tempat-tempat sementara dalam membina tempat di mana, sebaliknya Tuan (1977) berpandangan ketetapan *(permanency)* merupakan satu kepentingan dalam memahami kriteria bila memperkatakan soal tempat. Beliau mengkiaskan, objek fizikal dan keadaannya adalah saling berkekalan begitu juga pengertian tempat di mana ia memerlukan asas yang tetap atau kekal untuk menghidupkan 'makna' kewujudannya.

Curtis dan Tiwari (2008) meneroka konsep membina tempat melalui kajiannya berhubung pembangunan dan pengurusan masa depan rangkaian jalan-jalan utama sediada melalui konsep *"The Activity Corridor"*. Kajian ini mengkaji transformasi jalan-jalan induk dengan mengadaptasikan kaedah laluan trafik perlahan *(traffic calming)* bersama aktiviti-aktiviti koridor yang terbina di sekelilingnya melalui kualiti-kualiti membina tempat. Koridor berkenaan di ilhamkan agar mudah di kunjungi dengan pelbagai cara. Dalam kajian ini aktiviti makan tepi jalan di perakui sebagai elemen yang mampu memberi daya penarik dan memeriahkan kawasan berkenaan. Walaubagaimanapun, kajian berkenaan tidak memperincikan perihal tersebut.

Rokiah dan Fauzi (1987) adalah antara penyelidik tempatan yang pernah mengkaji tentang aspek ekonomi dan sosial sektor penjajaan makanan di pusat bandar Kuala Lumpur. Dalam kajian tersebut mereka mendapati antara peranan sosial yang dimainkan oleh penjaja makanan adalah meringankan beban pasangan wargakota yang berkerja dalam menyediakan makanan siap masak untuk dibawa pulang. Kajian ini lebih fokus kepada peranan-peranan positif aktiviti penjajaan makanan terhadap wargakota, wargakerja dan pelancong-pelancong tempatan yang sentiasa memberi sambutan terhadap aktiviti ini. Kajian ini juga mengesyorkan agar kesesakan penjaja-penjaja makanan tepi jalan dapat diatasi dengan pembinaan pusat-pusat penjaja bagi menempatkan penjaja-penjaja berkenaan di bawah satu

bumbung. Namun pada hari ini ternyata pendekatan ini masih belum dapat menyelesaikan masalah penjaja gerai makan tepi jalan di Kuala Lumpur (Pelan Struktur DBKL, 2004).

Kebanyakan kajian-kajian yang telah dibuat berhubungkait dengan tempat makan menyentuh mengenai fungsi ruang dan faktor-faktor mempengaruhi pengguna dari aspek aktiviti-aktiviti di tempat makan serta sesetengahnya menyentuh aspek teknikal. Kajian-kajian berkenaan tidak mengambilkira aspek kualiti-kualiti di tempat berkenaan terhadap keselesaan pengunjung dan tidak mendalami kontek sesebuah tempat makan kekal yang terbuka kepada aspek-aspek luaran dalam suasana persekitaran pusat bandar. Kajian ini berpaksi untuk mengenengahkan budaya gerai makan tepi jalan sebagai sebahagian dari identiti budaya kota di Kuala Lumpur dalam perspektif corak kehidupan wargakota masa kini dan masa hadapan. Indikator-indikator yang perlu dikenalpasti untuk memantapkan kualiti RMTJ di akhir kajian ini, diharapkan dapat menghasilkan pendekatan yang lebih terarah dalam menentukan status kewujudan RMTJ dalam persekitaran pusat bandar di masa hadapan. Kajian ini akan menekankan dari aspek kualiti tempat makan berkenaan kepada pelanggan dan menilai samaada kedudukan fizikal, fungsi dan aktivitinya saling responsif terhadap pembangunan persekitaran dalam memahami kesesuaian perletakan RMTJ ini di masa hadapan.

1.5 Objektif Kajian

Kajian ini mengambil pendekatan meninjau persepsi wargakota terhadap RMTJ yang berkualiti dalam suasana pusat bandar dan mengenalpasti faktor-faktor kesesuaian perletakan dan karektor sesebuah RMTJ ini dengan konteks pembangunan di sekeliling. Ianya bertujuan untuk mencari indikator-indikator dalam mewujudkan RMTJ berkualiti yang memberikan kepuasan kepada pengunjung dan dapat membentuk persekitaran yang responsif di samping mengindahkan bandaraya.

Untuk memenuhi tujuan kajian tersebut, beberapa objektif telah digariskan seperti berikut:

Objektif kajian 1:

Untuk mengenalpasti aspek fizikal dan kepuasan pengunjung yang diperlukan dalam membina penempatan RMTJ yang berkualiti di pusat bandar Kuala Lumpur.

Dalam menepati objektif kajian 1 pencarian kajian akan tertumpu kepada ciri-ciri yang diperlukan bagi membentuk RMTJ yang berkualiti dan suasana tempat yang memberi kepuasan pengunjung.

Objektif Kajian 2

ii) Untuk mengenalpasti kriteria-kriteria yang menjadikan sesebuah kedudukan RMTJ saling responsif terhadap aspek fungsi, aktiviti dan visual dalam karektor fizikal persekitarannya.

Dalam menepati objektif kajian 2 pencarian kajian akan tertumpu kepada kriteria-kriteria RMTJ yang responsif dengan persekitarannya. Ia akan dinilai dari aspek fungsi, aktiviti dan visual dari kedua-dua sumber ini.

1.6 Persoalan kajian

Untuk menepati objektif-objektif di atas, terdapat dua persoalan kajian yang di majukan seperti berikut:-

i) Apakah pendekatan dan aspek fizikal yang perlu digunapakai dalam membina penempatan RMTJ berkualiti yang memberi kepuasan kepada pengunjung-pengunjung di pusat bandar Kuala Lumpur ?

ii) Apakah kriteria-kriteria yang perlu diambilkira untuk menentukan kedudukan RMTJ saling responsif terhadap aspek fungsi, aktiviti dan visual dalam karektor fizikal persekitarannya?

1.7 Justifikasi Kajian

Kewujudan RMTJ terbina hasil dari implikasi masyarakat terhadap sejarah, ekonomi, pembentukan fizikal, organisasi sosial, dan guna tanah dalam sesebuah bandar. Apa yang membimbangkan adalah apabila suasana persekitaran bandaraya tercemar di sebabkan persepsi dan cara manusia menggunakan tempat ini setiap hari (Lynch, 1991). Menurut Lynch (1991), kegagalan mewujudkan suasana persekitaran yang sihat akan mengakibatkan sesebuah bandar itu 'sakit' dengan memberikan persekitaran yang tidak berkualiti kepada penggunanya. Justifikasi kajian ini memberi penekanan untuk menilai semula 'aset' iaitu aktiviti tempat makan tepi jalan untuk mengelak dari menyumbang kepada bandaraya yang 'sakit'.

Pemilihan kajian RMTJ ini dibuat berdasarkan kepada beberapa faktor di bawah yang menjadikan kajian RMTJ di ibukota Kuala Lumpur wajar diterokai. Faktor-faktor berkenaan adalah seperti berikut:-

i) RMTJ merupakan sebuah elemen fabrik kota yang sangat terserlah dan telah menjadi sebahagian daripada budaya dan karektor perbandaran di Malaysia, khususnya di Kuala Lumpur. Di sini imej fizikal RMTJ boleh dikatakan masih mengalami 'kekakuan' untuk terbuka kepada perubahan. Walaupun aktiviti ini telah bertapak berpuluhan tahun ianya masih membawa mesej kesementaraan dengan binaan struktur serba ringkas dan prasarana yang sangat minimum serta memberi imej yang tidak menarik dalam *'cityscape'* Kuala Lumpur. Walau bagaimanapun, aktiviti ini sangat berperanan menyalurkan makanan masak kepada wargakota dengan harga yang berpatutan serta mendapat sambutan yang tinggi di kalangan warga kerja terutama pada waktu sarapan pagi dan makan tengahari. Penilaian kualiti menurut persepsi pengunjung-pengunjung di tempat makan ini perlu diambil kira memandangkan ia telah merupakan fabrik kota yang perlu di sediakan.

ii) Penerokaan yang terhad dalam kajian mengenai RMTJ telah menimbulkan persoalan dalam mengetahui tahap penerimaan wargakota terhadap aktiviti dan karektor tempat makan

ini dalam suasana perbandaran, khususnya di Kuala Lumpur. Sambutan yang tinggi terhadap RMTJ di sekitar ibukota pada waktu-waktu tertentu menimbulkan persoalan kepada penyelidik untuk meninjau tahap penerimaan mereka terhadap kualiti tempat makan tepi jalan berkenaan.

iii) Aktiviti RMTJ berpotensi sebagai sebuah tempat makan yang mampu mewujudkan hubungan sosial di kalangan komuniti setempat dengan pelbagai bentuk interaksi dan transaksi di samping makan dan minum dalam era globalisasi pada hari ini. Aktiviti-aktiviti seperti perbincangan perniagaan, temujanji klien, transaksi melalui internet dan berbagai aktiviti lain telah menjadi lumrah di tempat-tempat makan di bandaraya di seluruh dunia. Apa yang di khuatiri aktiviti RMTJ di Kuala Lumpur masih belum di ketengahkan sebagai aset yang dapat membentuk persekitaran yang positif dan berkualiti bagi menepati keadaan semasa dan akan datang.

iv) Aktiviti makan di tepi jalan memperlihatkan potensi sebagai aktiviti yang memeriahkan kota di samping ia memberikan tarikan kepada wargakotanya dan para pelancong di samping mengindahkan bandaraya (Hazel and Parry, 2004; Whyte, 1980; Deguchi, 2005; Curtis and Tiwari, 2008; Tibbald, 1992). Aktiviti tempat makan tepi jalan di negara Barat mempunyai konsepnya tersendiri dalam acuan budaya mereka, manakala konsep aktiviti RMTJ di Malaysia khususnya di bandaraya Kuala Lumpur mempunyai identitinya yang unik mengikut budaya tiga kaum utama di sini iaitu Melayu, Cina dan India. Apa yang perlu di kaji adalah dari sudut 'bahasa' sesebuah tempat makan berkenaan kepada penggunanya mengikut acuan budaya masing-masing.

Aktiviti penempatan gerai makan di pusat bandar adalah merupakan sebahagian corak kehidupan di Malaysia. Ianya perlu diberi nafas baru dan dikekalkan sebagai identiti fabrik kota bandaraya Kuala Lumpur yang mempunyai keunikannya tersendiri. Aktiviti ini perlu di definasikan sebagai elemen yang memperkayakan karektor dalam bandar serta mampu

memberi tarikan kepada wargakota mahupun pelancong dengan persepsi yang lebih positif dalam menghargai persekitaran ibukota.

1.8 Signifikasi Kajian

Kajian mengenai tempat-tempat makan tepian jalan dalam dunia penyelidikan rekabentuk bandar masih mempunyai ruang yang luas untuk diterokai. Karektor RMTJ yang berkualiti dari aspek-aspek memberi kepuasan kepada pengunjung, mengindahkan serta memeriahkan bandaraya sering memberikan imej-imej yang menarik terutama di bandaraya-bandaraya terkemuka di dunia. Sehubungan dengan kebaikan-kebaikan ini, dipercayai kewujudan RMTJ yang dirancang dengan rapi menyumbang kepada persekitaran perbandaran yang lebih sihat dan mesra terhadap budaya kehidupan di bandaraya. Namun sebaliknya, jika kewujudan aktiviti ini tidak membawa apa-apa misi dalam pembentukannya di sesebuah bandaraya selain menyediakan kemudahan makan dan minum, potensi-potensi di atas akan menjadi kabur dan menyumbang kepada imej fizikal yang tidak menyokong kepada kehendak pengunjung dan persekitaran bandar.

Kajian ini melihat penerokaan terhadap pencarian indikator-indikator dalam mewujudkan RMTJ yang berkualiti, responsif terhadap pembangunan persekitaran dan mengindahkan bandar dalam kontek tempatan mampu menyumbang kepada beberapa pihak atau keadaan berikut :-

i) Para Pengunjung

Pengunjung-pengunjung akan dapat menikmati suasana tempat makan tepi jalan yang lebih selesa dan berkualiti. Ini akan meningkatkan kempen "Sayangi Kuala Lumpur" yang diuar-uarkan oleh DBKL dengan memberi keperhatinan terhadap keselesaan wargakota.

ii) Sektor Pelancongan

RMTJ yang berkualiti dapat meningkatkan kunjungan pelancong-pelancong di dalam dan luar negara untuk menikmati makanan tempatan dalam suasana yang lebih menarik dan

yakin dengan kebersihan yang dipaparkan. Senario ini juga secara tidak langsung menyokong kepada industri pelancongan tempatan.

iii) Persekitaran Bandar

Imej fizikal RMTJ yang berkualiti mampu menyumbang kepada elemen perbandaran yang menarik dan harmoni. Ia juga mampu menaikkan reputasi bandaraya Kuala Lumpur dalam menangani isu penempatan gerai makan tepi jalan khususnya di kalangan negara-negara Asia dan Asia Tenggara.

iv) Pihak Berkuasa Tempatan

Pihak DBKL tidak berhadapan dengan masaalah menyediakan tapak bagi pembinaan pusat-pusat penjaja di kawasan pusat bandar yang telah sediada terhad. Di samping itu, Pihak DBKL berpotensi menjadi sumber rujukan kepada majlis-majlis perbandaran di seluruh negeri untuk berkongsi ilmu dalam mewujudkan RMTJ berkualiti.

1.9 Skop Kajian

Kajian ini mengadaptasikan nilai kualiti-kualiti membina tempat *(place making)* untuk menyelami kualiti RMTJ melalui persepsi pengunjung terhadap karektor fizikal tempat makan berkenaan. Ia juga akan meninjau ciri-ciri hubungan RMTJ berkenaan samaada saling responsif dengan pembangunan fizikal dan karektor persekitaran.

Terdapat dua kawasan tapak kajian yang dipilih iaitu :-

i) Gerai-gerai makan di Jalan Masjid India.

ii) Gerai makan D'Bistro Medan Mara Jalan Raja Laut.

Pemilihan dua lokasi kes kajian ini untuk memahami kualiti yang ada bagi setiap RMTJ kajian dengan karektor dan persekitaran yang berbeza di lokasi masing-masing. Kajian ini hanya tertumpu kepada penempatan gerai makan tetap yang menyediakan kerusi dan meja makan dan terletak bersebelahan jalan utama dalam zon pusat bandar. Pemilihan ini

menjurus kepada gerai berstruktur tetap sahaja kerana ia memaparkan rutin aktiviti seharian secara konsisten. Ciri ini mempunyai peranan yang dimainkan di kawasan persekitarannya untuk membentuk bahasa dan karektor. Sebaliknya, gerai sementara tidak beroperasi secara konsisten di sesebuah lokasi dan kurang memberi impak yang ketara terhadap persekitaran yang telah sedia terbina di kawasan berkenaan. Justeru, gerai berstruktur tetap dipilih untuk mengelak daripada pertikaian dan gerai sementara tidak boleh dijadikan sandaran.

Penempatan gerai kes kajian hendaklah di bawah pengurusan pihak berkuasa tempatan iaitu DBKL atau di bawah pengurusan agensi kerajaan atau badan berkanun, serta memperolehi lesen dari pihak DBKL. Kajian ini hanya merangkumi zon pusat bandar iaitu satu daripada enam zon kawasan parlimen dalam lingkungan sempadan Kuala Lumpur.

Disebabkan faktor masa dan kewangan, penyelidikan ini hanya tertumpu kepada RMTJ kajian yang menyediakan makanan kaum Melayu dan terletak di kawasan yang sering dikunjungi oleh kaum Melayu. Dengan tumpuan kepada satu kawasan dan satu golongan etnik, ia membantu mendalami perlakuan dalam persekitaran golongan ini dari aspek budaya dan kecenderungan mereka. Ianya juga membantu penyelidik memahami dengan lebih terperinci memandangkan beliau dari kelompok yang sama.

1.10 Organisasi Kajian

Bahagian ini memberi ringkasan terhadap gambaran keseluruhan mengenai kajian yang telah disusun mengikut turutan bab-bab.

Bab 1 dalam kajian ini menerangkan secara ringkas mengenai erti RMTJ dalam konteks tempatan, tujuan serta objektif kajian, justifikasi, skop dan limitasi kajian secara keseluruhan.

Bab 2 merupakan sorotan literatur mengenai penyelidikan yang bersangkut paut dengan subjek kajian serta penyelidikan dari penyelidik-penyelidik terdahulu yang meneroka kajian membina tempat *(place-making)* dari pelbagai pendekatan. Ia merangkumi pemahaman

mengenai konsep membina tempat *(place-making)*, definisi ‘tempat’ dan ‘ruang’ serta pengertiannya berhubung dengan perlakuan manusia. Peranan aktiviti-aktiviti tepi jalan dalam konteks perbandaran, termasuk potensi RMTJ diperjelaskan. Pandangan penyelidik-penyelidik lain mengenai pengertian setiap kualiti dalam konsep membina tempat secara umum diambilkira untuk mendalami ciri-ciri kualiti berkenaan. Bab ini juga akan menerangkan pendekatan teori persekitaran responsif menurut pandangan kumpulan professional rekabentuk bandar untuk tujuan pemahaman dalam mengenalpasti kualiti-kualiti persekitaran responsif yang hadir dalam persekitaran kawasan tapak kajian. Ia juga merangkumi literatur berkaitan metodologi yang pernah digunapakai oleh penyelidik-penyelidik terdahulu yang meneroka kajian dalam memahami tempat.

Bab 3 memperjelaskan justifikasi pendekatan metodologi kajian bercampur *(mixed method)* yang dipilih dan menerangkan peringkat-peringkat metodologi kajian dan prosidur pengumpulan data. Disamping itu, teori *‘Sense of Place’* dari penyelidik terdahulu yang di jadikan sandaran sebagai asas rangkakerja teori, menerangkan proses kajian bagi mencapai objektif kajian. Rekabentuk kajian di sediakan untuk memberi gambaran keseluruhan metodologi kajian ini. Proses setiap peringkat metodologi dan pendekatan analisa data yang dipilih akan di terangkan secara terperinci.

Bab 4 menerangkan secara terperinci penempatan RMTJ kawasan-kawasan kajian kes. Ia merangkumi penerangan penempatan awal dan ciri-ciri pengurusan yang dilaksanakan di setiap kawasan. Dalam bab ini, pembolehubah tidak bersandar dalam kajian ini iaitu karektor fizikal di tapak-tapak kes kajian akan diberi penekanan. Ciri-ciri berkenaan adalah rekabentuk dalaman dan luaran bangunan, kelengkapan, dan kedudukan fizikal penempatan kes kajian. Penemuan-penemuan kajian akan dirakam menerusi teknik fotografi dan nota-nota lapangan. Penerangan mengenai pengaruh RMTJ terhadap fungsi ruang, aktiviti dan pembangunan sekeliling bagi setiap kawasan kajian akan di kaji melalui pemerhatian tapak dengan bantuan pelan susunatur di kawasan-kawasan kes kajian. Penemuan-penemuan dari

tinjauan ini turut memudahkan dalam menganalisa kualiti-kualiti persekitaran responsif di kawasan-kawasan berkenaan.

Bab 5 membentangkan hasil penemuan data-data soal-selidik, temu bual semi-struktur dan pemerhatian peserta penuh di tapak kajian RMTJ melalui Kaedah Bercampur *(Mixed Method)*. Keputusan dan maklumat-maklumat dari ketiga-tiga teknik pengumpulan data ini digabungkan melalui kaedah triangulasi bagi item-item di bawah kualiti membina tempat yang dibincangkan. Hasil penemuan merupakan penilaian persepsi orang awam dan gabungan interpretasi pemerhatian penyelidik sebagai peserta penuh di tapak kajian.

Bab 6 memberi gambaran analisis keseluruhan penemuan bagi kualiti-kualiti membina tempat dan kualiti-kualiti persekitaran responsif. Analisis data-data ini akan di bentangkan secara berasingan. Analisa penemuan data soal-selidik kualiti membina tempat akan di perkukuhkan dengan statistik melalui Ujian Khi-Kuasa Dua Ketidaksandaran dan Jadual Taburan Silang *(Cross Tabulation)* bagi menyokong objektif kajian pertama. Manakala analisis kualiti persekitaran responsif di atas hasil penemuan kualiti-kualiti berkenaan akan dirumus secara deskriptif untuk menyokong objektif kajian kedua.

Bab 7 akan membentangkan kesimpulan hasil dari keputusan kedua-dua analisis penemuan untuk menjawab persoalan kajian bagi mengesahkan data kualiti-kualiti membina tempat dan kualiti-kualiti persekitaran responsif yang terbina di RMTJ kajian. Bab ini akan di akhiri dengan cadangan-cadangan, sumbangan hasil indikator kajiaan dan pengesyoran untuk penyelidikan akan datang berhubung kait dengan RMTJ untuk tujuan penyelidikan di masa hadapan.

1.11 Rumusan

Secara keseluruhannya bab ini memberi penerangan tentang cetusan kajian bermula dari latarbelakang, isu dan permasaalahan kajian. Susulan dari penerangan aspek-aspek berkenaan, ia memperjelaskan tujuan dan objektif yang ingin di capai serta membentangkan beberapa persoalan kajian sebagai titik permulaan. Kepentingan perlaksanaan kajian ini di

perjelaskan dalam bahagian Justifikasi dan skop kajian serta signifikasi kajian. Secara ringkasnya bab ini memberi gambaran haluan penerokaan kajian ini. Bab seterusnya akan membentangkan secara terperinci mengenai dan istilah 'tempat' dan 'ruang' dalam konteks perbandaran, hubungan RMTJ dengan persekitaran serta pendekatan kepada metodologi merujuk kepada teknik-teknik dan teori penyelidik-penyelidik terdahulu untuk melaksanakan kajian.